ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

_____Հայոց լեզվի և գրականության____
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Բաբուռյան Հ. Ռ. /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № __8__

«__23__» __հունվար_ 2024 թ.

ՀԼԳ/բ- 038 «ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՃԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ» ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ **011401.00.7 Մասնագիտական մանկավարժություն**
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ **011401.19.7 Հայոց լեզու և գրականություն**
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ **Մանկավարժության մագիստրատուրա**
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ **հայոց լեզվի և գրականության**
/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ **առկա**
/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ առկա **1-ին, 2-րդ կիսամյակ**

Դասախոս(ներ) ՝ **Թերեզա Շահվերդյան, Ղուկասյան Շողիկ**
/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/ներ՝ tereza.shahverdyan@mail.ru, shoxerik@mail.ru

Վանաձոր- 2024թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8. Դասավանդման մեթոդներ
9. Ուսումնառության մեթոդները
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
    - 12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
    - 12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
    - 12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14. Գնահատում
    - 14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
    - 14.2. Հարցաշար
    - 14.3. Գնահատման չափանիշներ
15. Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում[1].

«Պատմական ոճաբանություն» դասընթացը կարևորվում է բարձրագույն մասնագիտական կրթության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է **011401.19.7** **<u>Հայոց լեզու և գրականություն</u>** կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել ժամանակակից ոճաբանության հիմնական հասկացություններին, ոճի տեսակներին, հնչյունային ոճական հնարներին, բառային, ձևաբանական, շարահյուսական ոճաբանություններին, բանադարձումներին, տեքստի ոճաբանությանը, որոնց իմաստավորումը կօգնի ուսանողների մեջ սեմինարների, գործնական և ինքնուրույն աշխատանքների միջոցով ձևավորել համապատասխան կարողություններ և հմտություններ:

2.1. Դասընթացի խնդիրներն են.

- Սովորեցնել տարժամանակյա կտրվածքով ոճագիտության հիմնական առանձնահատկությունները, տեսական հիմքերը:
- Բացատրել ինչ փոփոխությունների են ենթարկվել ոճագիտական ըմբռնումները, օրինաչափությունները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:
- Սովորեցնել ուսանողներին կատարել առանձին հեղինակների լեզվանյութի հիման վրա հետազոտություններ և կատարել եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:
- Սովորեցնել ուսանողներին վերլուծել ոճագիտական տարբեր ըմբռնումների առանձնահատկությունները լեզվի պատմության համատեքստում:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/

«Պատմական ոճաբանություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների բակալավրում յուրացրած ոճագիտություն առարկայի դրույթներին հավելմամբ տարժամանակյա կտրվածքով ոճագիտական գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների առկայությունը:

«Պատմական ոճաբանություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը 011401.19.6 «Հայոց լեզու և

---

[1] Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների:

գրականություն» մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող «Ոճագիտություն», դասընթացից:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը[2] և /կամ կոմպետենցիաները.

«Պատմական ոճաբանություն» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

1. իմանա հնչյունային, բառային, քերականական ոճագիտության տեսական հիմունքները,
2. իմանա տեքստի ոճաբանության արդի տեսությունների ուսումնասիրման մեթոդական հիմքերը և արդյունքները
3. կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում,
4. տիրապետի պատմահամեմատական հետազոտության մեթոդներին,
5. կարողանա տիրապետել հայ և օտարազգի չափանիշների համապատասխանությունը
6. կարողանա հայոց լեզվի տարբեր շրջաններին վերաբերող լեզվական նյութի շրջանակներում կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

<u>Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ</u>

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

ԳԿ3 հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ,

ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,

ՀԳԿ5 նոր գաղափարներ առաջ քաշելու (ստեղծագործելու) ունակություն,

ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

ՀԳԿ10 նախաձեռնողականություն և ձեռներեցություն:

<u>Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)</u>

<u>ԱԿ9</u> դրսևորեն ժամանակակից խոր գիտելիքներ մասնագիտական ոլորտում (նորագույն տեսությունների, դրանց մեկնաբանությունների, մեթոդների և եղանակների իմացություն),

<u>ԱԿ11</u> տիրապետեն սեփական հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,

<u>ԱԿ13</u> ցուցաբերեն ինքնուրույնություն և ստեղծագործական մոտեցում տվյալ

---

[2] http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf
Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

առարկայական ոլորտում գործունեություն ծավալելիս:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների[3].

«Պատմական ռճաբանություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել ռճաբանություն գիտակարգի մասնագիտական գործունեության ընթացքում, ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և ռճաբանության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը.

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	**4 կրեդիտ/120 ժամ**	

Աշխատանքի տեսակը	ժամաքանակ	ժամաքանակ
Դասախոսություն	24	
Գործնական աշխատանք	24	
Սեմինար պարապմունք		
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք	72	
Ընդամենը	120	
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	ընթացիկ քննություն	

7. <u>Ուսումնական աշխատանքների տեսակները[4]</u>.

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել

[3] Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել :

[4] Թողնել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
- **Սեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Սեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

  Սեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակությանհարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

  Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են[5]՝

  - <u>Ռեֆերատ</u> – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
  - <u>Գործարար խաղեր</u> – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
  - <u>Էսսե</u> – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
  - <u>Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն</u> – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է,

[5] Թողնել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:

- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:

8. **Դասավանդման մեթոդներներն են՝** հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են՝** մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների[6].

Հ/հ	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապմունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Ոճաբանության հիմնական հասկացությունները:	2		2		8
2.	Գաղափար ոճի մասին: Ոճի տեսակները:	2				8
3.	Հնչունային ոճական հնարներ: Բառային ոճաբանություն:	2		2		8
4.	Ձևաբանական ոճաբանություն: Շարահյուսական ոճաբանություն: Շարահյուսական փոխաբերություններ:	4		4		8
5.	Վերաիմաստավորում:	4		4		8
6.	Շարահյուսական բանադարձումներ:	2		4		8
7.	Մասնատված նախադասություններ:	2		2		8
8.	Տեքստի ոճաբանություն:	2		4		8
9.	Տեքստային ոճական հնարներ:	4		2		8
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		24		24		72

[6] Նման է օրացուցային պլանին:

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

հ/հ	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Գ. Բ. Ջահուկյան, Ֆ. Հ. Խլղաթյան, Հայոց լեզու, Եր.	1998
2.	Գ. Բ. Ջահուկյան, Ֆ. Հ. Խլղաթյան, Հայոց լեզվի ոճաբանություն, Ե.	2007
3.	Գ. Օ. Վահանյան, Հայոց լեզվի ոճաբանության ձեռնարկ, Եր.	1956
4.	Ս. Ա. Մելքոնյան, Ակնարկներ հայոց լեզվի ոճաբանության, Եր.	1984
5.	Ա.Ա.Մարության, Հայոց լեզվի ոճաբանություն, Եր.	2000
6.	Լ.Կ. Եզեկյան, Հայոց լեզվի ոճագիտություն, Եր.	2003
7.	Ս.Ա. Էլոյան, Ժամանակակից հայերենի բառային ոճաբանություն, Ե.	1989
8.	Ս.Ա.Մելքոնյան, Ակնարկներ հայոց լեզվի ոճաբանության, Ե.	1984
9.	Ռ.Խ.Մկրտչյան, Ժամանակակից հայերենի ձևաբանական ոճաբանություն, Ե.	1963
10.	Թ. Ս. Շահվերդյան, Հաստատական և ժխտական նախադասությունների վերաիմաստավորումը դասական գրաբարում, Գիտական աշխատություններ, 8, Գյումրի,	2005
11	Թ.Ս.Շահվերդյան, Պարզ նախադասության կազմության ոճական վերիմաստավորումը գրաբարում, Լեզու և լեզվաբանություն, Ե.	2005
12	Թ.Ս.Շահվերդյան, Դասական գրաբարի շարահյուսական ոճաբանություն, Ե.	2007
13	Թ.Ս.Շահվերդյան, Ոճագիտություն, Ե.	2010
Լրացուցիչ գրականություն (ԼԳ)		
1.	Վ. Դ.Առաքելյան, Եղիշեի Վարդանանց պատմությունը, “Բանբեր”, № 3	1956
2.	Վ.Դ.Առաքելյան, Խորենացու լեզուն և ոճը, “Պատմա-բանասիրական հանդես”, Ե., № 2	1975
3.	Վ.Դ.Առաքելյան, Գիրգոր Նարեկացու լեզուն և ոճը, Ե.	1975
4.	Վ.Դ.Առաքելյան, Հինգերորդ դարի հայ թարգմանական գրականության լեզուն եւ ոճը, Ե.	1984
5.	Լ.Կ.Եզեկյան, Ռաֆֆու ստեղծագործությունների լեզուն և ոճը, Ե.	1975
6.	Լ.Կ.Եզեկյան, Հայերենի գործառական ոճերը, Ե.	2002
7.	Պ.Մ.Պողոսյան, Խոսքի մշակույթի և ոճագիտության հիմունքներ, գիրք Ա, Ե.	1990

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Գրականություն[7]
1.	Ոճաբանության հիմնական հասկացությունները:	Ոճ, արտահայտչական հնար, պատկերավորման միջոց, ոճական համատեքստ:	2	ՊԳ13, ՊԳ12, ՊԳ6, ՊԳ4, ՊԳ3, ԼԳ4
2.	Գաղափար ոճի մասին: Ոճի տեսակները:	Հրապարակախոսական, գիտական, պաշտոնական-վարչական, գեղարվեստական, խոսակցական, իրադրային և անհատական:	2	ՊԳ13, ՊԳ12, ՊԳ6, ՊԳ4, ՊԳ3, ԼԳ4
3.	Հնչունային ոճական հնարներ: Բառային ոճաբանություն:	Առձայնույթ, բաղաձայնույթ, նմանաձայնություն. Բառագիտական ոճաբանություն, իմաստաբանական ոճաբանություն, դարձույթներ, բանադարձումներ:	2	ՊԳ13, ՊԳ12, ՊԳ6, ՊԳ4, ՊԳ3, ԼԳ4
4.	Ձևաբանական ոճաբանություն: Շարահյուսական ոճաբանություն:	Գոյականի թվի, դեմքի, հոլովի, առման, բայի քերականական հատկանիշների ոճական գործառույթներ:	2	ՊԳ13, ՊԳ9, ԼԳ4, ԼԳ2
5.	Շարահյուսական փոխաբերություններ: Վերաիմաստավորում:	Շարահյուսական փոխաբերություններ: Թերի և լրիվ, միակազմ և երկկազմ, հնչերանգով տարբերվող նախադասությունների վերաիմաստավորումները: Ժխտական նախադասությունների փոխաբերական կիրառությունը:	4	ՊԳ12, ՊԳ13, ԼԳ4, ԼԳ2
6.	Շարահյուսական բանադարձումներ:	Կրկնություն, նրա տեսակներն ու ոճական գործառույթները: Ոճական հակադրություններ:	2	ՊԳ12, ՊԳ13, ԼԳ4, ԼԳ2
7.	Մասնատված նախադասություններ:	Մասնատումը բարդ նախադասության կազմում սովորական և անսովոր դրսևորումներով:	2	ՊԳ12, ՊԳ13, ԼԳ4, ԼԳ2

[7] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն:

8.	Տեքստի ոճաբանություն:	Տեքստի լեզվաբանություն և տեքստ:	2	ՊԳ12, ՊԳ13, ԼԳ4
9.	Տեքստային ոճական հնարներ:	Առաջաբան, բուն տեքստ, վերջաբան. թեզիսային, տեղեկատվական, պրագմատիկական, սկզբունքային, հանրագիտարանային:	4	ՊԳ12, ՊԳ13, ԼԳ4, ԼԳ2

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն[8]
1.	Ոճաբանության հիմնական հասկացությունները:	Ոճ, արտահայտչական հնար, պատկերավորման միջոց, ոճական համատեքստ:	2	Բանավոր հարցում, գործնական վարժություններ	ՊԳ13, ՊԳ3, ՊԳ4, ՊԳ12, ԼԳ4
2.	Հնչունային ոճական հնարներ: Բառային ոճաբանություն:	Առձայնույթ, բաղաձայնույթ, նմանաձայնություն. Բառագիտական ոճաբանություն, իմաստաբանական ոճաբանություն, դարձույթներ, բանադարձումներ:	2	Բանավոր հարցում, գործնական վարժություններ	ՊԳ13, ՊԳ12, ԼԳ4
3.	Ձևաբանական ոճաբանություն: Շարահյուսական ոճաբանություն: Շարահյուսական	Գոյականի թվի, դեմքի, հոլովի, առման, բայի քերականական հատկանիշների ոճական գործառույթներ:	4	Բանավոր հարցում, գործնական վարժություն	ՊԳ9, ՊԳ13, ԼԳ2, ԼԳ5

[8] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն:

	փոխաբերություններ:			ներ	
4.	Վերաիմաստավորում:	Շարահյուսական փոխաբերություններ: Թերի և լրիվ, միակազմ և երկկազմ, հնչերանգով տարբերվող նախադասությունների վերաիմաստավորումները: Ժխտական նախադասությունների փոխաբերական կիրառությունը:	2	Բանավոր հարցում, գործնական վարժություն ներ	ՊԳ13, ՊԳ12, ԼԳ4
5.	Շարահյուսական բանադարձումներ:	Կրկնություն, նրա տեսակներն ու ոճական գործառույթները: Ոճական հակադրություններ:	4	Բանավոր հարցում, գործնական վարժություն ներ	ՊԳ13, ՊԳ12, ԼԳ4 ԼԳ2
6.	Մասնատված նախադասություններ:	Մասնատումը բարդ նախադասության կազմում սովորական և անսովոր դրսևորումներով:	2	Բանավոր հարցում, գործնական վարժություն ներ	ՊԳ13, ԼԳ4
7.	Տեքստի ոճաբանություն:	Տեքստի լեզվաբանություն և տեքստ:	4	Բանավոր հարցում, գործնական վարժություն ներ	ՊԳ13, ԼԳ5
8.	Տեքստային ոճական հնարներ:	Առաջաբան, բուն տեքստ, վերջաբան. Թեզիսային, տեղեկատվական, պրագմատիկական, սկզբունքային, հանրագիտարանային:	2	Բանավոր հարցում, գործնական վարժություն	ՊԳ13, ԼԳ4, ԼԳ5

				ներ	

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը[9]	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն[10]
1.	Հնչյունային ոճաբանության ուսումնասիրություններ հայոց լեզվի պատմության՝ գրաբարի, միջին հայերենի, աշխարհաբարի լեզվանյութից	Առձայնույթը, բաղաձայնույթը, նմանաձայնությունը	Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում: Ռեֆերատ	Հոկտեմբեր Նոյեմբեր	Բանավոր	ԼԳ4, ԼԳ5
2.	Դարձույթները և բանադարձումները հայոց լեզվի պատմության տարբեր շրջանների աղբյուրներում	Փոխաբերություն, փոխանունություն, աստիճանավորում, կրկնություն, մակդիր	Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում: Ռեֆերատ	Հոկտեմբեր Նոյեմբեր	Բանավոր	ՊԳ12, ԼԳ4
3.	Շարահյուսական վերաիմաստավորումները գրաբարում, միջին հայերենում, աշխարհաբարում	Թերի և լրիվ, միակազմ և երկկազմ, հնչերանգով տարբերվող նախադասությունների վերաիմաստավորումները: Ժխտական նախադասությունների փոխաբերական կիրառությունը: Կրկնություն, նրա տեսակներն ու ոճական գործառույթները: Ոճական հակադրություններ	Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում: Ռեֆերատ	Հոկտեմբեր Նոյեմբեր	Բանավոր	ԼԳ4, ԼԳ5

[9] Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը:
[10] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն:

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում[11]

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	Համակարգիչ, պրոյեկտոր
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

[11] Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար:

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի[12]:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Ոճագիտության առարկան և խնդիրները

---

[12]«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.):

2. Ոճաբանության հիմնական հասկացությունները
3. Գաղափար ոճի մասին: Ոճի տեսակները
4. Հրապարակախոսական ոճ
5. Գիտական ոճ
6. Վարչական (պաշտոնական) ոճ
7. Գեղարվեստական ոճ
8. Խոսակցական ոճ
9. Իրադրային և անհատական ոճեր
10. Հայերենի հնչյունային ոճական հնարները
11. Բառային ոճաբանություն
12. Իմաստաբանական ոճաբանություն
13. Փոխաբերություն
14. Համեմատություն
15. Մակդիր
16. Փոխանունություն
17. Բառային բանադարձումներ
18. Բառապաշարի ոճական շերտերը
19. Քերականականական ոճաբանություն
20. Ձևաբանական ոճաբանություն
21. Շարահյուսական փոխաբերություններ
22. Ժխտական նախադասությունների փոխաբերական կիրառությունը
23. Թերի և լրիվ, միակազմ և երկկազմ նախադասությունների վերաիմաստավորումը
24. Հնչերանգով տարբերվող նախադասությունների վերաիմաստավորումը
25. Շարահյուսական բանադարձումներ
26. Կրկնություն, նրա տեսակներն ու ոճական գործառույթները
27. Ոճական հակադրություններ
28. Մասնատված նախադասություններ
29. Տեքստի ոճաբանության հիմնահարցեր
30. Տեքստի լեզվաբանություն և տեքստ
31. Տեքստային ոճական հնարներ

<u>Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10-րդ շաբաթվա ընթացքում)</u>

- Ոճագիտության առարկան և խնդիրները
- Ոճաբանության հիմնական հասկացությունները
- Գաղափար ոճի մասին: Ոճի տեսակները
- Հրապարակախոսական ոճ
- Գիտական ոճ
- Վարչական (պաշտոնական) ոճ
- Գեղարվեստական ոճ
- Խոսակցական ոճ
- Իրադրային և անհատական ոճեր
- Հայերենի հնչյունային ոճական հնարները
- Բառային ոճաբանություն

- Իմաստաբանական ոճաբանություն
- Փոխաբերություն
- Համեմատություն
- Մակդիր
- Փոխանունություն
- Բառային բանադարձումներ
- Բառապաշարի ոճական շերտերը

<u>Բ) 2-րդ ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 19-20-րդ շաբաթվա ընթացքում)</u>

- Քերականականական ոճաբանություն
- Ձևաբանական ոճաբանություն
- Շարահյուսական փոխաբերություններ
- Ժխտական նախադասությունների փոխաբերական կիրառությունը
- Թերի և լրիվ, միակազմ և երկկազմ նախադասությունների վերաիմաստավորումը
- Հնչերանգով տարբերվող նախադասությունների վերաիմաստավորումը
- Շարահյուսական բանադարձումներ
- Կրկնություն, նրա տեսակներն ու ոճական գործառույթները
- Ոճական հակադրություններ
- Մասնատված նախադասություններ
- Տեքստի ոճաբանության հիմնահարցեր
- Տեքստի լեզվաբանություն և տեքստ
- Տեքստային ոճական հնարներ

14.4 Գնահատման չափանիշները[13].

- Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ժամանակ՝ բանավոր հարցման, ինքնուրույն աշխատանքի, գրավոր աշխատանքների միջոցով և ընթացիկ քննության ժամանակ։
- Գործնական աշխատանքները՝ չորս հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ։
- Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ։

[13] Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝ 011401.00.7 Մասնագիտական մանկավարժություն
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 011401.19.7 Հայոց լեզու և գրականություն
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ Մանկավարժության մագիստրոս
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2024

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ՀԼԳ/մ-038 «Պատմական ոճաբանություն»**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	48	Դասախոսություն	24
			Գործնական աշխատանք	24
	Ինքնուրույն	72		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել ժամանակակից ոճաբանության հիմնական հասկացություններին, ոճի տեսակներին, հնչյունային ոճական հնարներին, բառային, ձևաբանական, շարահյուսական ոճաբանություններին, բանադարձումներին, տեքստի ոճաբանությանը, որոնց իմաստավորումը կօգնի ուսանողների մեջ սեմինարների, գործնական և ինքնուրույն աշխատանքների միջոցով ձևավորել համապատասխան կարողություններ և հմտություններ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • Կիմանա հնչյունային, բառային, քերականական ոճագիտության տեսական հիմունքները, տեքստի ոճաբանության արդի տեսությունների ուսումնասիրման մեթոդական հիմքերը և արդյունքները *Հմտություն* • Կկարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում, տիրապետի պատմահամեմատական հետազոտության մեթոդներին *Կարողունակություն* • Կկարողանա տիրապետել հայ և օտարազգի չափանիշների համապատասխանությունը, հայոց լեզվի տարբեր շրջաններին վերաբերող լեզվական նյութի շրջանակներում կատարել ինքնուրույն			

	եզրահանգումներ:
Դասընթացի բովանդակությունը	*Թեմա 1.* **Ոճաբանության հիմնական հասկացությունները:** *Թեմա 2.* Ոճ, արտահայտչական հնար, պատկերավորման միջոց, ոճական համատեքստ: *Թեմա 3.* **Գաղափար ոճի մասին: Ոճի տեսակները:** Հրապարակախոսական, գիտական, պաշտոնական-վարչական, գեղարվեստական, խոսակցական, իրադրային և անհատական: *Թեմա 4.* **Հնչունային ոճական հնարներ: Բառային ոճաբանություն:** Առձայնույթ, բաղաձայնույթ, նմանաձայնություն. Բառագիտական ոճաբանություն, իմաստաբանական ոճաբանություն, դարձույթներ, բանադարձումներ: *Թեմա 5.* **Զևաբանական ոճաբանություն:_____Շարահյուսական ոճաբանություն:** Գոյականի թվի, դեմքի, հոլովի, առման, բայի քերականական հատկանիշների ոճական գործառույթներ: *Թեմա 6.* **Շարահյուսական փոխաբերություններ:** *Թեմա 7.* **Վերաիմաստավորում:** Շարահյուսական փոխաբերություններ: Թերի և լրիվ, միակազմ և երկկազմ, հնչերանգով տարբերվող նախադասությունների վերաիմաստավորումները: Ժխտական նախադասությունների փոխաբերական կիրառությունը: *Թեմա 8.* **Շարահյուսական բանադարձումներ:** Կրկնություն, նրա տեսակներն ու ոճական գործառույթները: Ոճական հակադրություններ: *Թեմա 9.* **Մասնատված նախադասություններ:** Մասնատումը բարդ նախադասության կազմում սովորական և անսովոր դրսևորումներով: *Թեմա 10.* **Տեքստի ոճաբանություն:** Տեքստի լեզվաբանություն և տեքստ: *Թեմա 11.* **Տեքստային ոճական հնարներ:** Առաջաբան, բուն տեքստ, վերջաբան. Թեզիսային, տեղեկատվական, պրագմատիկական, սկզբունքային, հանրագիտարանային:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	• Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ժամանակ՝ բանավոր հարցման, ինքնուրույն աշխատանքի, գրավոր աշխատանքների միջոցով և ընթացիկ քննության ժամանակ : • Գործնական աշխատանքները՝ չորս հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ: • Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:
Գրականություն	Գ. Բ. Ջահուկյան, Ֆ.Հ.Խլղաթյան, Հայոց լեզու, Եր., 1994 Գ. Բ. Ջահուկյան, Ֆ. Հ. Խլղաթյան, Հայոց լեզվի ոճաբանություն, Ե.,

	1998 Գ. Օ. Վահանյան, Հայոց լեզվի ոճաբանության ձեռնարկ, Եր., 1956 Ս. Ա. Մելքոնյան, Ակնարկներ հայոց լեզվի ոճաբանության, Եր., 1984 Ա. Ա. Մարության, Հայոց լեզվի ոճաբանություն, Եր., 2000 Լ. Կ. Եզեկյան, Հայոց լեզվի ոճագիտություն, Եր., 2003 Ս. Ա. Էլոյան, Ժամանակակից հայերենի բառային ոճաբանություն, Ե., 1989 Ս. Ա. Մելքոնյան, Ակնարկներ հայոց լեզվի ոճաբանության, Ե., 1984 Ռ. Խ. Մկրտչյան, Ժամանակակից հայերենի ձևաբանական ոճաբանություն, Ե., 1963 Թ. Ս. Շահվերդյան, Հաստատական և ժխտական նախադասությունների վերաիմաստավորումը դասական գրաբարում, Գիտական աշխատություններ, 8, Գյումրի, 2005 Թ. Ս. Շահվերդյան, Պարզ նախադասության կազմության ոճական վերիմաստավորումը գրաբարում, Լեզու և լեզվաբանություն, Ե., 2005 Թ. Ս. Շահվերդյան, Դասական գրաբարի շարահյուսական ոճաբանություն, Ե., 2007 Թ. Ս. Շահվերդյան, Ոճագիտություն, Ե., 2010